

# МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІНТОНАЦІЙНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

**Козій О.М.**

Якісно нові вимоги до рівня професійної освіти і інформаційна перенасиченість його змісту створюють певні труднощі засвоєння навчального матеріалу студентами та довготривалої фіксації його в пам'яті. З метою оптимізації навчального процесу і кращого закріплення матеріалу в сучасному навчанні використовується моделювання як основний метод наукового пізнання, як найбільш доступна форма наочності, сконструйована в вигляді певної послідовної схеми навчальних дій, якими учні повинні оволодіти в процесі професійної підготовки.

Використання моделювання в сучасних наукових дослідженнях забезпечує реалізацію завдань вищої школи, відповідає вимогам Болонської декларації щодо забезпечення високої якості освіти. За допомогою моделювання підвищується ефективність засвоєння навчального матеріалу, оскільки в ньому системно представлені всі складові навчального процесу.

У сфері педагогічних досліджень проблемі моделювання присвячені роботи вчених, які охоплюють різні її аспекти: створення системи для опосередкованого способу отримання знань про певний об'єкт (К.Б. Батаросва), метод навчання у вищій школі (Н.І Голуб), новий тип модельного пізнання (Й.Б. Новик), штучна система, що відображає з певною точністю властивості об'єкта дослідження (О.П. Рудницька) та ін..

Однак проблема моделювання процесу формування інтонаційних навичок у майбутніх вчителів музики в процесі вокального навчання ще не знайшла достатнього вивчення в музичній педагогіці, що і послужило причиною для її дослідження. У зв'язку з цим актуалізується проблема моделювання процесу формування інтонаційних навичок у майбутніх вчителів музики як основного показника творчо розвиненої особистості професіонала високого рівня.

Модельний характер вокального навчання майбутніх учителів музики набуває особливої актуальності, оскільки процес формування інтонаційних навичок є синтетичним і включає в себе не тільки науково-теоретичне і художньо-образне мислення, а й

практичні навички володіння механізмами правильного вокального звукоутворення і ведення звуку.

Аналіз музичної інтонації як ключового поняття процесу інтонування представлені в наукових роботах видатних теоретиків: Б.В. Асаф'єва, В.В. Медушевського, Є.В. Назайкінського, Б.Л. Яворського та інших. Сучасні теоретичні дослідження інтонаційної природи музики здійснювали українські теоретики Г.І. Побережна і Т.В. Щериця.

Важливе місце в оволодінні всім навчально-методичним комплексом підготовки майбутніх вчителів музики належить чистому інтонуванню учителем вокально-хорових творів, оскільки їх художньо-образна презентація на уроках музики і в позакласній роботі є еталоном виконання для учнів різного віку. Тому основою розвитку навичок чистого інтонування повинні бути як основні системи організації музично-звукового матеріалу голосовим апаратом, так і психологічні механізми, які регулюють процес інтонування.

Музична педагогіка вже давно визнала той факт, що точне інтонування є головним завданням формування навичок вокального виконавства тому, що без точного інтонування не може бути зрозумілий задум композитора. Співаки та хормейстери в своїй практичній і теоретичній діяльності приділяють постійну увагу осмисленому інтонуванню, пов'язуючи з ним як художні завдання, так і прийоми, спрямовані на відпрацювання навичок точного вокального звукоутворення.

Особистісно-орієнтований підхід розглядається як цілеспрямований процес особистісно-мотивованої орієнтації студентів на якісний кінцевий результат професійної підготовки майбутнього вчителя музики. Це відбувається завдяки моделюванню індивідуальної траєкторії навчання, на основі врахування попереднього вокально-виконавської досвіду, рівня теоретичних знань і практичних навичок, евристичної спрямованості вокальної підготовки і, особливо, формуванню інтонаційних навичок студентів.

Сучасна методика музичної освіти розглядає проблему інтонування в двох аспектах: з одного боку як спосіб осмислення композиторського художньо-образного задуму твору і художньо-емоційного відтворення музичного матеріалу, а з іншого – як один із засобів музично-естетичного виховання молоді різного віку,

формування в них художнього смаку і розвитку музичного слуху виконавців.

Показ викладачем вокально-хорового твору на заняттях з вокалу, в хоровому класі і на заняттях з хорового диригування передбачає не тільки мануально-графічне його уявлення, а й точне, вокально-емоційне інтонування, яке в узагальненому вигляді відноситься до художнього трактування і відтворення художньо-образного змісту музичного твору. Тому дуже важливо сформувати у студента психологічну установку на художньо-комплексне виконання музичного твору, де чисте інтонування та емоційно-образне виконання створюють ансамбль засобів музичної виразності, допомагають співакові краще зрозуміти і відтворити його зміст, а оточуючим цілісно сприймати твір вокально-хорового мистецтва.

В основу змісту процесу формування інтонаційних навичок закладений інтеграційний принцип поєднання музикознавчих міждисциплінарних знань, які розкривають їх семантичну понятійно-сміслову сферу.

До психолого-педагогічних умов оптимізації процесу формування інтонаційних навичок ми відносимо: мотиваційно-пізнавальне забезпечення процесу формування, актуалізацію вокальної діяльності на основі вокально-теоретичних знань, моделювання і прогнозування індивідуальної освітньо-виконавської траєкторії студентів, активізацію елементів співочої рефлексії як джерела і способу самопізнання духовного світу особистості і необхідний інструмент художньо-образного мислення, усвідомлене розуміння значення якісно-інтонаційного вокального виконання.

До кінцевого результату ми відносимо вокально-виконавський комплекс, що складається зі спеціальних теоретичних знань в області вокального виконавства і практичних інтонаційних навичок. Таким чином можна зробити висновок, що для оптимізації моделювання процесу формування інтонаційних навичок необхідно перш за все створення творчої атмосфери та комфортного, продуктивного навчального середовища. Уміння синтезувати вокально-технічні навички відповідно до інтонаційних особливостей музичних творів набувається з досвідом і значно розширює творчі можливості майбутнього викладача.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдуллин Э. Б. Теория музыкального образования: учеб. для студентов высш. пед. учебн. заведений /Э. Б. Абдуллин, Е. В. Николаева. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 336 с.
2. Асафьев Б. В. Музыкальная форма как процесс /Борис Владимирович Асафьев. Кн. 1 и 2. — М.-Л.: Музыка, 1971. — 376 с.
3. . Батароев К.Б. Аналогии и модели в познании / К.Б. Батароев. – Новосибирск: Наука, 1981. - 320 с.
4. Голуб Н. Моделювання як метод навчання у вищій школі // Вісник Львівськоо університету. С. філологія. - Вип. 50. - Львів,
5. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики / Леонид Борисович Дмитриев. – М.: Музыка, 2000. – 368 с.
6. Маруфенко О.В. Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Маруфенко Олена Вікторівна. – Суми, 2006. – 265 с.
7. Побережна Г.І. Інтонаційна природа музики // Загальна теорія музики підручник / Побережна Галина Іонівна, Щериця Тамара Володимирівна. – К.: Вища школа, 2004. – 303 с.
8. Рудницька О.П. Методи наукового дослідження // Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібник. – К .: МОН України, АПН України, ІПППО України, 2002. - 270 с.